Fullmäktige i Västerbottens
läns landsting. Organisations-
nummer: 232100-0222

Bedömning av delårsrapporten per augusti 2015

Landstingsstyrelsens delårsrapport till landstingsfullmäktige ska ge svar på frågan om styrelser och nämnder håller sig till de beslut och direktiv som fullmäktige beslutat. Delårsrapporten ska också innehålla en prognos om det är troligt att fullmäktiges mål kommer att uppnås vid årets slut.

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapporten per den 31 augusti 2015 är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas bedömning ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma. Bedömningen är baserad på en begränsad granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen.

1. Bedömning av fullmäktiges finansiella mål

Vår slutsats efter genomförd granskning är att delårsbokslutet i allt väsentligt har upprättats enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Redovisningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av landstingets ekonomiska resultat och ställning per den 31 augusti 2015. Nedan redogör vi för våra bedömningar för fullmäktiges tre finansiella mål:

Resultatmålet

Landstinget ska för år 2015 ha ett positivt ekonomiskt resultat som uppgår till minst 1,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, dvs. ett överskott på 120 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen bedömer att landstinget för år 2015 kommer att ha ett underskott med 55 miljoner kronor vilket är en avvikelse i förhållande till budget med -175 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen prognostiserar att det justerade resultatet enligt balanskravet för år 2015 kommer att uppgå till -65 miljoner kronor. Mot bakgrund av identifierade problemområden bedömer vi att det finns risk att landstingsstyrelsen är för optimistisk i sina bedömningar.

Merparten av budgetavvikelsen finns i likhet med tidigare år inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde. Landstingsstyrelsen bedömer att hälso- och sjukvårdsnämnden inte har förutsättningar att klara sin budget för år 2015. Landstingsstyrelsen föreslår att delar av hälso- och sjukvårdsnämndens underskott ska hanteras som en del i landstingets sammanlagda ekonomi. Vi ser med oro på den ekonomiska utvecklingen inom nämndens ansvarsområde.

Västerbottens läns landsting
Landstingshuset, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: landstinget@vll.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

Investeringsmålet
Investeringar ska finansieras utan extern upplåning. Vi instämmer i styrelsens bedömning att målet kommer att nås för år 2015.

Mål för pensionsåtagandet
Det totala pensionsåtagandet ska vid utgången av år 2015 vara finansierat till minst 25 procent. Till och med augusti 2015 är finansieringsgraden 32 procent. Landstingsstyrelsen bedömer att målsättningen inte kommer att klaras om beslut tas under året om att sänka kalkylräntan för beräkning av pensioner, den s.k. RIPS-räntan. Vi instämmer i den bedömningen.

2. Bedömning av fullmäktiges verksamhetsmål

Vår granskning visar att landstingsstyrelsen utvecklat sin uppföljning av verksamhetsmål i delårsrapporten jämfört med tidigare år. För landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och patientnämnden finns i stor utsträckning mätbara mål som landstingsstyrelsen följt upp i delårsrapporten. Landstingsstyrelsen bedömer att flera av hälso- och sjukvårdsnämndens mål för tillgänglighet inte kommer att nås vid årets slut. Vi bedömer också att flera av nämndens mål för tillgänglighet inte kommer att nås vid årets slut. När det gäller övriga verksamhetsmål bedömer vi att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och patientnämnden i huvudsak kommer att nå de mål som finns redovisade i delårsrapporten. Flera av de övriga styrelserna och nämnderna behöver utveckla sin redovisning för att det ska gå att bedöma måluppfyllelsen vid årets slut.

Vi vill uppmärksamma fullmäktige på att landstingsstyrelsen i delårsrapporten inte gör någon uppföljning av tillgängligheten i primärvården. Vi anser att detta är en stor brist eftersom vårdgarantin är ett lagkrav och tillgänglighet ett område som fullmäktige sagt ska ges särskild uppmärksamhet.

För landstingets revisorer

Christer Fessé
Ordförande

Bert Öhlund
Vice Ordförande

UTLÅTANDE

2015-10-26

Underlag till utlåtandet som bifogas:

- Granskning av delårsbokslut per den 31 augusti 2015, EY, november 2015 (nr 4/2015).
- Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapporten per augusti 2015, revisionskontoret, oktober 2015 (nr 5/2015).

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av delårsrapporten per augusti 2015 – Finansiell del

Rapport nr 04/2015

VÄSTERBOTTENS LÄNS LANDSTING

Oktober 2015
Peter Bjureberg och Malin Westerberg Blom, EY
Diarienummer: REV 37:3-2015

Västerbotten läns landsting

Granskning av delårsbokslut 2015-08-31

Genomförd på uppdrag av revisorerna

Building a better
working world

Building a better working world

Innehållsförteckning

1 SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING 3

2 INLEDNING 5

2.1 Bakgrund 5
2.2 Syfte och revisionsfrågor 5
2.3 Avgränsning och ansvar 5
2.4 Revisionskriterier 6
2.5 Metod och genomförande 6

3 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER 7

3.1 Bokslutsprocessen 7
3.2 Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer 8
3.3 Resultaträkningen 9
3.4 Balansräkningen 11
3.5 Bedömning 12

4 UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING 13

4.1 Finansiella mål 13
4.2 Balanskravet 14
4.3 Bedömning 14

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Västerbottens Läns Landsting översiktligt granskat Västerbotten Läns Landstings delårsbokslut och styrelsens delårsrapport per 2015-08-31. Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisionssed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att;

- den finansiella redovisningen har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisningssed/normgivning och Landstingets centrala riktlinjer,
- räkenskaperna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultatet för perioden och ställningen per 2015-08-31 och att det därmed utgör ett vederhäftigt underlag för uttalad prognosbedömning av 2015 års resultat,
- finansiella mål för god ekonomisk hushållning har fastställts och följts upp,
- Resultatmålet kommer inte att kunna infrias under 2015, Landstingets ledning står inför fortsatt svåra utmaningar med att anpassa verksamheternas kostnadsramar till den finansiering som finns att tillgå,
- Landstinget kommer med stor sannolikhet att redovisa ett negativt balanskravsresultat för 2015 med krav på återställning av uppkommet underskott under kommande år.

Den underliggande och för Landstinget påverkbara nettokostnaden utvisar en reell prognostiserad negativ budgetavvikelse om -275 Mkr för 2015. Vi noterar att den beräknade avvikelsen inte är i paritet med utvecklingen för årets två första tertial. Mot bakgrund av den historiska utvecklingen och med respekt för de problemområden som utgör grunden till de negativa avvikelserna, torde risken för en viss överoptimism av bedömt årsutfall inte vara försumbar. Noterbart är också att såväl produktiviteten som tillgängligheten har försämrats i förhållande till tidigare jämförbar period. För de fall vidtagna handlingsplaner bidragit till dessa försämringar utan att härtill samtidigt åstadkommit någon sänkt kostnadsökningstakt, kan detta indikera på bristande styrning av verksamheterna eller en strukturell obalans, där nivån på den bedrivna verksamheten inte kan upprätthållas med den finansiering som för närvarande finns att tillgå.

Våra observationer från granskningen kan vidare sammanfattas i följande noteringar:

- Våra synpunkter innefattar att processen för framtagande av delårs-/årsrapporter i sin helhet bör ses över, så att tidpunkten för när slutlig rapport finns att tillgå är klarlagd.
- Inför avgivandet av årsredovisningen bör upplysningarna kring bolagskoncernen ses över, inkluderande beskrivning av finansiella risker kopplade till bolagens verksamhet i allmänhet samt spår- och busstrafik i synnerhet.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer kvarstår oförändrade och landstingsstyrelsen bör prioritera att åtgärda dessa.
- Inom Landstinget pågår ett arbete kring implementering av komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar. Landstinget, liksom flera andra landsting

och kommuner, tillämpar inte rekommendationen i delårsrapporten per 2015-08-31, men beskriver i delårsrapporten hur arbetet fortskrider. Vi har för avsikt att följa upp status på detta arbete i samband med granskning av årsredovisning 2015-12-31.

Vi har i tidigare avgivna granskningsrapporter framfört synpunkten att förbättringspotential finns gällande det sätt på vilken den samlade rapporteringen för Landstingets verksamheter sker i del- och årsrapporter. Avvikelseanalyser bör presenteras för samtliga ingående verksamheter med information om såväl väsentliga orsakssamband som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser. Vår rekommendation kvarstår.

Building a better working world

2 Inledning

EY har på uppdrag av revisorerna i Västerbottens Läns Landsting översiktligt granskat Västerbottens Läns Landstings (Landstingets) delårsbokslut och delårsrapport per 2015-08-31.

2.1 Bakgrund

Revisorerna skall enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Lagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Målen ska utvärderas och redovisas i delårsrapporten.

Enligt de riktlinjer som gäller ska revisorernas granskning av Landstingets delårsbokslut och verksamhetsberättelse söka svaret till följande frågor:

1. Har verksamheten drivits så att fullmäktiges beslutade verksamhetsmål uppnås?
2. Är det troligt att fullmäktiges finansiella mål kommer att uppnås?
3. Kommer ett balanserat resultat att uppnås vid årets slut? Om inte, finns åtgärder för att nå balans angivna och är de tillräckligt tydliga?

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med denna granskning är att ge revisorerna vägledning för att kunna uttala sig om fråga två och tre ovan.

Vidare är syftet med granskningen att bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av Landstingets resultat för årets första åtta månader och ställning per 2015-08-31, samt om rapporten är upprättad enligt Lagen om kommunal redovisning (KRL). Detta arbete utförs med främsta syfte att pröva huruvida upprättat delårsbokslut utgör ett vederhäftigt underlag för uttalad prognosbedömning av 2015 års verksamhetsresultat.

Följande revisionsfrågor skall besvaras genom granskningen:

- Ger delårsrapporten en rättvisande bild av resultat och ställning?
- Är rapporten från styrelsen upprättad enligt Lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)?
- Ger delårsrapporten svar på frågan om det är troligt att landstingsfullmäktiges beslutade finansiella mål kommer att uppnås?
- Kommer ett balanserat resultat att uppnås vid årets slut? Om inte, redovisas i delårsrapporten tydliga åtgärder för att nå balans?

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

2.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen ska omfatta samtliga styrelser och nämnder inom Landstinget. Granskningsuppdraget ställer inte krav på att alla verksamheter skall granskas ingående. Det handlar

istället om en mera översiktlig granskning och bedömning av delårsrapporten. En översiktlig granskning är väsentligt begränsad i förhållande till en revision.

Ansvaret för upprättande av delårsrapporten och för att Landstinget i delårsrapporten uppvisar en rättvisande bild av räkenskaperna, med en vederhäftig prognos för heläret, ligger på Landstingets styrelse.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen har utförts i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, revisionsreglementet samt enligt SKYREVs vägledning 4 Granskning av delårsrapport. Vidare har de rekommendationer och utkast till rekommendationer som SKYREV (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger varit vägledande.

Landstingsstyrelsens ansvar för rättvisande räkenskaper och årsredovisningen regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/ de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- Lag om kommunal redovisning (KRL), kap 9.
- Kommunallagen, kap 6,8,9
- Landstingets fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- Rekommendationer från RKR (Rådet för Kommunal Redovisning) och
- God redovisningssed

2.5 Metod och genomförande

Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisionssed. Dess huvudsakliga syfte är att ge landstingsfullmäktige ledning för den fortsatta styrningen av verksamheten så att god ekonomisk hushållning kan uppnås.

Riskbedömningen är central i vår metod. Kombinationen av inneboende risk, kontrollrisk och revisionsrisk utgör grunden för vår bedömning av erforderliga granskningsinsatser såväl vad avser art som omfattning.

Granskningen har genomförts genom intervjuer med nyckelpersoner i bokslutsprocessen och genom att analytiskt granska resultatutfallet med syftet att följa upp eventuellt oväntade och oförklarliga avvikelser, såväl för Landstinget sammantaget som för ingående verksamhetsområden. Substansgranskning av väsentliga balansposter har också genomförts liksom en uppföljning av processen för framtagandet av delårsbokslut med prognos samt de antaganden som ligger till grund för prognosen Förutom granskning av sifferdelen i delårsrapporten har granskningen även omfattat finansiell information återgiven i förvaltningsberättelsen.

Rapporten har kommunicerats med Landstingets redovisningschef.

Building a better working world

3 Rättvisande räkenskaper

En förutsättning för att kunna bedöma om en ekonomi är i balans är rättvisande räkenskaper. Delårsbokslutet skall upprättas enligt god kommunal redovisningssed, vilket innebär att samma redovisningsprinciper ska tillämpas som vid årsbokslut. Detta medför krav på bokslutsprocessen att rutinerna anpassas så att det är möjligt att få fram uppgifter till delårsbokslutet, till exempel skall periodiseringar av väsentliga poster ske enligt samma principer som vid årsbokslutet.

3.1 Bokslutsprocessen

Vår samlade bedömning efter utförd granskning är att ekonomistaben förfogar över kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Vi kan konstatera att det inom Landstinget har genomförts ett byte av personal i centrala nyckelfunktioner för bokslutsprocessen. Efter granskning av detta delårsbokslut, är det vår bedömning att Landstinget, trots dessa ändringar, har en utvecklad och fungerande bokslutsprocess.

Dokumentationen och kvaliteten i bokslutet bedöms över lag hålla en tillfredsställande nivå. Vi vill dock framföra följande iakttagelser:

- Våra synpunkter innefattar att processen för framtagande av delårsrapporten i sin helhet bör ses över, så att tidpunkten för när färdig delårsrapport finns att tillgå är klarlagd.

- Vi har i tidigare avlämnade rapporter påtalat vikten av att lanstinget bör se över rutinerna för att säkerställa en så korrekt redovisning av köpt respektive såld vård i tiden. I detta ingår att i efterhand följa upp beräknade poster mot faktiskt utfall.

  Upplupna intäkter för såld vård beräknas i delårsbokslutet per 2015-08-31 enligt liknande principer som tidigare och uppgår till 29,7 Mkr. Detta innebär en ökning av intäkterna med ca 2,0 Mkr mot samma tidpunkt ifjol och en minskning mot årsbokslutstillfället med ca 10,0 Mkr. Landstingets uppföljning av faktiskt utfall för uppbokad såld vård vid årsskiftet, visar på en för lågt uppbokad fordran i årsbokslutet med ca 2,1 Mkr.

  Från i år används en ny modell för debitering av öppen- och slutenvård. Utvärdering av utfall för fakturering mot KPP görs enligt det nya avtalet efter tre år. Inom Västerbottens läns landsting genomförs en tertialvis uppföljning av utfallet.

  Vad gäller köpt vård, kan vi efter utförd granskning av bokslut per 2015-08-31, konstatera att upplupna kostnader för utomlänsvård har bokats upp med 16,7 Mkr, vilket innebär en ökning med ca 6,0 Mkr mot samma tidpunkt ifjol. Motsvarande skuld vid årsbokslutet var 9,3 Mkr och Landstingets uppföljning av faktiskt utfall visar på för lågt uppbokad skuld med 0,3 Mkr.

- Våra framförda synpunkter och rekommendationer i tidigare rapporter avseende följande punkter är oförändrade och Landstingsstyrelsen bör prioritera att åtgärda dessa:

  - I likhet med tidigare genomförda granskningar, har vi vid granskning av delårsrapporten per 2015-08-31 gjort noteringar kring bristen på kontroll av ingående delposter i balansräkningen gällande automatkonterade periodiseringar. Vid vår analys av ingående delposter har vi noterat problemet att interna peri-

odiseringar via manuella bokföringsorder blåser upp den externa balansräkningen per 2015-08-31 med ca 300 mkr (f å ca 330 mkr). På grund av ovan nämnda brister och den mängd transaktioner automatkonteringarna genererar, kan någon granskning av dessa poster inte genomföras.

- Vi har i tidigare rapporter påtalat vikten av att landstinget ser över tillämpningen av gällande regelverk för läkares jourkompensation. I underlaget för jourskulden finns en rad läkare med mycket höga jourskulder. Dessa har upparbetats under en mycket lång tid, men ersättning görs utifrån gällande lönenivå.
- De bidrag som är kopplade till investeringar skall enligt RKR redovisas som en skuld vid mottagandet och därefter upplösas i samma takt som tillgången skrivs av. Vi har tidigare år noterat att landstinget tillgodoser den redovisningsmässiga hantering som följer detta regelverk genom ett manuellt sidordnat system. Eftersom en manuell hantering alltid ökar risken för fel, bör landstinget undersöka möjligheten att uppdatera berörda system för att tillgodose de ökade kraven.
- Vår notering att det för materiella anläggningstillgångar som utrangeras eller säljs, inte går att ta ut en rapport ur anläggningsregistret i Agresso, som visar på köpt, sålt, utrangerat inklusive hur transaktionerna påverkat resultaträkningen i form av utrangerings- eller realisationsresultat kvarstår. I dagsläget görs fåtalet köp och försäljningar, men inför att dessa ökar alternativt när mycket utrangeringar görs, bör landstinget säkerställa att en sådan information kan tas fram. I och med införandet av komponentavskrivningar kommer fler utrangeringar att göras än tidigare. Det kommer även att vara ett krav att upplysa om dessa transaktioner i landstingets årsredovisning. Vår rekommendation är att landstingsstyrelsen säkerställer att en sådan rapport kan tas fram ur anläggningsregistret i Agresso.

Vår granskning av resultatutvecklingen och balansräkningen kommenteras vidare i avsnitt 3.3 nedan.

3.2 Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer

I en delårsrapport ska (enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22 Delårsrapport) bland annat ett uttalande lämnas "om att samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen". Något sådant uttalande återfinns inte i landstingets delårsrapport.

Rådet för kommunal redovisning har i sin rekommendation rörande materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4) förtydligat krav på att även kommuner och landsting ska tillämpa komponentredovisning för materiella anläggningstillgångar från 2014. Västerbottens läns landsting tillämpar inte denna rekommendation vid upprättandet av delårsbokslutet 2015-08-31. Av delårsrapporten framgår hur arbetet fortskrider. Vi har för avsikt att följa upp detta arbete i granskningen av årsredovisning per 2015-12-31.

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om leasing kommenteras kort i årsredovisningens avsnitt om redovisningsprinciper, men bör enligt vår bedömning utvecklas utifrån de kriterier som uppställs i RKR 13.2 Redovisning av hyra och leasing. Dessutom kommente-

ras inte hyresavtal bland årsredovisningens redovisningsprinciper. Vår bedömning är att detta avsnitt bör utvecklas.

3.3 Resultaträkningen

3.3.1 Översiktlig sammanställning och analys av resultat, budgetavvikelse och prognos

Belopp i Mkr	Resultat jan-aug 2014	Resultat helår 2014	Resultat jan-aug 2015	Budget jan-aug 2015	Budget-avv per aug 2015	Prognos helår 2015	Budget helår 2015	Bedömd prognos-avv. 2015
Verksamhetens intäkter	1 611	2 567	1 523	1 556	-33		2 508	
Verksamhetens kostnader	-5 869	-9 103	-6 104	-5 921	-183	-7 228	-9 461	-275
Avskrivningar, plan	-205	-309	-214	-214	0			
Återbetaning AFA	0	0	50	0	50	50	0	50
Verksamhetens nettokostnader	-4 462	-6 845	-4 745	-4 579	-166	-7 178	-6 953	-225
Skatteintäkter	3 524	5 259	3 658	3 664	-6	5 486	5 496	-10
Generella statsbidrag	1 120	1 679	1 069	1 072	-3	1 604	1 608	-4
Finansnetto	57	83	47	-18	65	33	-31	64
Resultat före extraordinära poster	239	176	30	139	-110	-55	120	-175
Extraordinära poster	0	0	0	0	0	0	0	0
Periodens resultat/prognos	239	176	30	139	-110	-55	120	-175

3.3.2 Resultatutfall för delåret, åtta månader 2015

Periodens resultat 30 Mkr understiger motsvarande budgeterade resultat med -110 Mkr, med följande fördelning:

- Nettokostnadsutfall -166 Mkr
- Skatter och statsbidrag -9 Mkr
- Finansnetto 65 Mkr

Nettoavvikelse -110 Mkr

Som framgår av analysen ovan fortsätter alltjämt verksamhetens kostnader att utvecklas negativt i förhållande till budgeterade nivåer. Beaktat återbetalningen av premier för avtalsförsäkringar från AFA som har tillgodogjorts periodens resultat med 50 Mkr, uppgår den reella budgetavvikelsen för nettokostnadsutfallet till -217 Mkr för årets åtta första månader. Liksom i tidigare rapporter gör vi sammanfattningsvis bedömningen att avvikelserna kan härledas till främst två problemområden. Det ena, att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt och den andra att kända, mer strukturellt betingade problemområden, sedan lång tid inte haft budgettäckning.

Den negativa nettokostnadsutvecklingen framhålls på ett tydligt sätt i landstingsstyrelsens avlämnade delårsrapport. Styrelsen konstaterar att genomförda budgetförstärkningar, utöver de normala kostnadsuppräkningarna i 2015 års budget, inte har räckt till för att motverka den oroväckande takten på kostnadsökningarna. Orsakerna som anges är framförallt hänförbara till sedan tidigare kända och kommenterade problemområden. Bemanningsproblematiken är ett, med överskridna personalkostnadsramar samtidigt som även kostnader för inhyrd personal ökar jämfört med tidigare år. Men också högre kostnader än planerat för länspatienters

vård i andra landsting samtidigt som man kan konstatera att väsentligt lägre regionintäkter än planerat föreligger.

Vår genomförda granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i delårsrapporten per augusti. Det bör dock noteras att årets nettokostnader, utöver den i rapporten omnämnda återbetalningen från AFA, även kommer att påverkas positivt av eftersläpande intäkter från 2014, vilka inte heller de ingick i årets budgetförutsättningar. Dessa intäkter utgörs av återbetalning av 2014 års överskott från Länstrafiken och utökat statsbidrag för läkemedel om sammanlagt 22,5 Mkr. I delårsbokslutet har hittilldags motsvarande 8/12 intäktsförts till ett värde av 15 Mkr. Det bör härtill noteras att finansnettots positiva avvikelse om 65 Mkr för perioden, framförallt är hänförbar till lägre kostnader än budgeterat för värdesäkring av pensionerna. Detta som en följd av den låga räntenivån som för närvarande råder. Eftersom denna effekt bör ses som tillfällig, med motsvarande förväntade kostnadsökningar under kommande år, är det värt att betänka att denna tillfälliga uppnådda resultateffekt ingår som en del i de vidtagna budgetomfördelningar som skett under 2015 med 46 Mkr.

Noterbart är att såväl produktiviteten som tillgängligheten har försämrats i förhållande till tidigare jämförbar period. För de fall vidtagna handlingsplaner bidragit till dessa försämringar utan att härtill samtidigt åstadkommit någon sänkt kostnadsökningstakt, kan detta indikera på bristande styrning av verksamheterna eller en strukturell obalans, där nivån på den bedrivna verksamheten inte kan upprätthållas med den finansiering som för närvarande finns att tillgå.

3.3.3 Prognos för heläret

Baserat på upprättat delårsbokslut, efter årets första åtta månader, prognostiseras för heläret 2015 ett negativt resultat om -55 Mkr jämfört det budgeterade resultatet om 120 Mkr. Den negativa prognostiserade budgetavvikelsen för verksamhetsåret uppgår därmed till -175 Mkr. Detta trots att ej budgeterade ersättningar om sammanlagt 72,5 Mkr erhållits.

Den underliggande och för Landstinget påverkbara nettokostnaden utvisar en prognostiserad negativ avvikelse om - 275 Mkr. Det bör således observeras att den beräknade avvikelsen inte är i paritet med utvecklingen för årets två första tertial. En linjär utveckling, sett till utvecklingen hittills under året, indikerar snarare på en avvikelse om – 325 Mkr. Mot bakgrund av den historiska utvecklingen och med respekt för de problemområden som avses, torde risken för en viss överoptimism av prognostiserat årsutfall inte vara försumbar. En uppföljning av kostnadsutfallet under september månad pekar inte heller på något trendbrott av den negativa utvecklingen.

Merparten av budgetavvikelsen är i likhet med tidigare år hänförbar till Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsområde. Intressant att konstatera är att landstingsstyrelsen gör bedömningen att merkostnaderna/budgetavvikelserna för hyrpersonal och utomlänsvård tillsammans med effekterna av de minskade regionintäkterna får hanteras inom ramen landstingets totala ekonomi 2015. Detta eftersom dessa avvikelser inte bedöms kunna hanteras kortsiktigt inom nämnden. Förhållandet är enligt vår uppfattning inget nytt förfarande sett mot bakgrund av de tysta överenskommelser om tillåtna budgetöverskridanden som under tidigare år förekommit till följd av i grunden orealistiska förutsättningar i tilldelade budgetanslag.

Någon prognos lämnas inte för koncernen. Dels mot bakgrund av att Landstinget inte erhåller någon reviderad koncernsammanställning från Region Västerbotten och dels att Region Västerbottens andel av prognostiserat resultat endast utgör en marginell del.

3.3.4 *Utförd granskning av resultaträkningen*

Förutom en genomförd analytisk granskning av intäkts- och kostnadsslagen i resultaträkningen har vi utfört en avstämning av Landstingets finansiering, skatter och generella statsbidrag, visavi staten. Utöver kommentarer gjorda i 3.3.2 ovan, har vår granskning inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i delårsrapporten.

3.4 Balansräkningen

Den genomförda översiktliga granskningen av balansräkningen har tagit sin utgångspunkt i att söka svar på stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder. Granskningen har inte påvisat några väsentliga avvikelsenoteringar i förhållande till hur Landstingets redovisat substansen av tillgångar och skulder i delårsrapporten. Förutom den osäkerhet som följer av problematik beskriven i avsnitt 3.1 ovan, gällande de av redovisningssystemet gällande automatgenererade interimistiska konton, har balansräkningens poster substansgranskats mot dokumenterade underlag utan anmärkning.

Följande granskningsnoteringar kan dock vara värd att notera:

- Koncernfrågor

  Vi har tidigare år uppmärksammat revisorerna på att det under boksluts- och årsredovisningsprocess inte förelegat tillräcklig information för att på ett tillfredsställande sätt kunna bedöma framtida eventuella finansiella risker härrörande till problem knutna till spårtrafiken.

  Vi noterade att informationen utvecklades något under 2014, men att i årsredovisningen kommenterades endast resultatet för Region Västerbotten med dotterbolag på totalnivå. Endast resultatet i kronor angavs för Länstrafiken i Västerbotten AB och några närmare kommentarer kring utfall angavs inte för övriga bolag.

  I delårsrapporten per 2015-08-31 anges utfallet för AC-Net Externservice och Länstrafiken. Några närmare kommentarer kring utfall och prognos för övriga bolag görs inte, vilket bör förbättras.

  Av Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om sammanställd redovisning framgår att "särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet ska lämnas om koncernföretagen. De särskilda upplysningarna ska ge en samlad bild av de ekonomiska engagemangen i koncernföretagen." "Till de särskilda upplysningarna hör även en analys av den ekonomiska utvecklingen i företagen, bl. a innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker".

  Vad gäller framtiden hos Norrtåg beskrivs den genomförda upphandlingen för driften av tågtrafiken. Av beskrivningen framgår att det kvarstår risker som kan medföra kostnader för bolaget. Det finns utrymme för ytterligare förbättringar vad gäller beskrivning av finansiella risker kopplade till bolagens verksamhet i allmänhet samt buss- och spårtrafik i synnerhet.

- Under 2015 har Landstinget bytt förvaltare från KPA till Skandia. Pensionsskulderna har vederbörligen kunnat stämmas av mot engagemangsuppgifter.

- I vår granskning har vi noterat att värdering av kortfristiga placeringar har gjorts till för högt värde med ca 4,0 Mkr.

- Länstrafiken i Västerbotten AB redovisade för 2014 ett överskott på 33 Mkr och detta resultat skuldfördes enligt uppgift i bolaget för att återbetalas till finansiärerna. Någon motsvarande fordran återfanns inte i landstingets bokslut 2014-12-31, vilken beräknades uppgå till 14,2 Mkr. I maj 2015 har intäkten erhållits, vilken i sin helhet påverkar 2015 års resultat med 14,2 mkr.

3.5 Bedömning

- Vi har i tidigare rapporter lämnat synpunkter och rekommendationer i syfte att förstärka rutiner och vår slutsats efter denna granskning är att dessa synpunkter kvarstår.

- Delårsrapporten bedöms i allt väsentligt vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i överensstämmelse med god redovisningssed. Baserat på utförd granskning och genomförda analyser bedömer vi kvalitén på upprättat delårsbokslut som tillfredsställande och att det därmed utgör ett vederhäftigt underlag för uttalad prognosbedömning av 2015 års resultat.

- Vi noterar att den prognostiserade nettokostnadsutvecklingen för årets resterande fyra månader inte är i paritet med utvecklingen efter årets två första tertial. Förhållandet har sin grund i att Landstingsstyrelsen bedömer att vidtagna kostnadsreducerade åtgärder skall kunna realiseras under verksamhetsårets resterande månader. Mot bakgrund av den historiska utvecklingen så här långt och med respekt för de problemområden som avses, torde risken för en viss överoptimism av bedömt årsutfall inte vara försumbar.

- Verksamheter med redovisade budgetunderskott bedöms alltjämt vara relaterade till två problem. Det ena är att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt. Det andra utgörs av att kända problemområden inte haft budgettäckning.

- En sammanhållen rapport för Landstingets samlade verksamhet bör inkludera en för Landstinget sammanhållande avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling. Detta innefattar såväl information om väsentliga orsaker som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser.

4 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Fullmäktige skall fastställa mål för god ekonomisk hushållning och uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och i årsredovisning. Revisorerna skall granska och bedöma måluppfyllelsen. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål. I denna granskning följs endast de finansiella målen upp.

4.1 Finansiella mål

Landstingsstyrelsen utvärderar i sin delårsrapport måluppfyllelsen av de finansiella mål som av landstingsfullmäktige har fastställts i landstingsplanen samt balanskravsresultatet utifrån bedömd prognos.

Målen för god ekonomisk hushållning har av fullmäktige beslutats till tre kvantifierbara finansiella mål vilka återges och kommenteras nedan;

- ***Landstinget skall år 2015 ha ett positivt ekonomiskt resultat som uppgår till minst 1,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.***

  Ovanstående mål har reducerats i budgeten för 2015 i förhållande till det mål på 2,0 procent som fullmäktige beslutade om i landstingsplanen för 2012-2015.

  Vi delar styrelsens bedömning att resultatmålet inte kommer att kunna infrias trots att resultatmålet har reducerats till 1,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag i den beslutade budgeten för 2015. Landstinget kommer med stor sannolikhet att redovisa ett underskott för året, eftersom bakomliggande orsaker inte kommer att kunna åtgärdas med realistiska handlingsplaner under resterande del av året.

- ***Investeringarna ska finansieras utan extern upplåning***

  Vi instämmer i Styrelsens bedömning att målet kommer att uppnås sett till innevarande år. Vidare bör noteras fullmäktiges uttalade strategi om att en årlig investeringsnivå skall ligga i paritet med de årliga avskrivningarna. Per augusti månad uppgår investeringsutgifterna till 266 Mkr av den totala fasställda investeringsbudgeten för 2015 om 300 Mkr. Styreslen gör bedömningen att investeringsutfallet för heläret 2015 kommer att ligga i nivå med fastställd investeringsbudget och härigenom vara i paritet med årets avskrivningskostnader.

  Det totala pensionsåtagandet vid utgången av 2015 ska vara finansierat till minst 25 procent.

  Styrelsen konstaterar i sin delårsrapport att finansieringsgraden per augusti månad uppgår till 32 procent men också att situationen är osäker till följd av det rådande låga räntelläget.

Building a better working world

4.2 Balanskravet

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, balanskravet, är lagstadgat enligt Kommunallagen 8 kap. 4 §. Avstämning av balanskravet skall ske i delårsrapporten på basis av det prognostiserade och justerade resultatet för året.

Styrelsen gör i sin delårsrapport denna avstämning och redovisar i sin prognos ett bedömt balanserat justerat underskott för 2015 om -61 Mkr. Mot bakgrund av våra kommentarer i avsnitt 3.3 ovan, delar vi styrelsens bedömning att balanskravsresultatet inte kommer att kunna uppfyllas under 2015, innebärande krav på återställning av uppkommet underskott under kommande år.

4.3 Bedömning

- Finansiella mål för god ekonomisk hushållning följs upp i delårsrapporten.
- Resultatmålet kommer inte att kunna infrias under 2015
- Landstinget kommer med stor sannolikhet att redovisa ett negativt balanskravsresultat för 2015 med krav på återställning av uppkommet underskott under kommande år.

Umeå den 26 oktober 2015

Peter Bjureberg
Auktoriserad/certifierad revisor

Malin Westerberg Blom
Auktoriserad/certifierad revisor

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport per augusti 2015

Rapport nr 05/2015

VÄSTERBOTTENS LÄNS LANDSTING

Oktober 2015
Richard Norberg, revisionskontoret
Diarienummer: REV 37:4-2015

Innehåll

1. SAMMANFATTANDE ANALYS **3**

1.1. REKOMMENDATIONER 3

2. BAKGRUND **4**

2.1 Iakttagelser i 2014 års granskning *4*

2.2 Revisionsfrågor, metod m.m. *4*

3. RESULTAT AV GRANSKNINGEN **5**

3.1 LANDSTINGSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR **5**

3.2 LANDSTINGSSTYRELSENS UNDERLAG **6**

3.3 VÅR KOMMENTAR **10**

4 SVAR PÅ REVISIONSFRÅGOR **11**

4.1 REKOMMENDATIONER **11**

1. Sammanfattande analys

Landstingsstyrelsen redovisar att hög kostnadsutveckling i kombination med vakanser och stängda vårdplatser resulterat i minskad produktion. Landstingsstyrelsen bedömer att flera centrala mål inom tillgänglighet och ekonomi inte kommer att uppnås vid årets slut. Vi instämmer i den bedömningen.

När det gäller ekonomi redovisar landstingsstyrelsen att landstingets verksamheter per augusti 2015 har en avvikelse mot budget med -167 miljoner kronor vilket motsvarar 3,6 procent. För år 2015 hade fullmäktige budgeterat ett överskott med 120 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen bedömer att landstingets samlade ekonomiska resultat vid årets slut kommer att uppgå till -55 miljoner kronor. I förhållande till budget är det en avvikelse med -175 miljoner kronor. Landstingsstyrelsens prognos är att det justerade resultatet enligt balanskravet kommer att uppgå till -65 miljoner kronor år 2015.

Landstingsstyrelsen redovisar att hälso- och sjukvårdsnämnden per augusti 2015 har en avvikelse mot budget med -136 miljoner kronor. Det motsvarar en avvikelse i förhållande till budget med 5,3 procent. Landstingsstyrelsen konstaterar att nämnden vidtagit åtgärder på kort och lång sikt. Enligt landstingsstyrelsen är delar av underskottet inte möjliga för nämnden att hantera på kort sikt. Landstingsstyrelsen har föreslagit till fullmäktige att delar av nämndens underskott ska hanteras som en del av landstingets totala ekonomi för år 2015.

Vi anser att delårsrapporten inte i tillräcklig grad innehåller analyser av enskilda åtgärders effekter och varför åtgärder inte varit tillräckliga.

Vi är även kritiska till att landstingsstyrelsen i delårsrapporten inte redogör för tillgängligheten inom primärvården.

Positiv iakttagelse är att redovisningen i delårsrapporten av måluppfyllelsen för landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och patientnämnden är tillfredsställande. För övriga styrelser och nämnder behöver redovisningen utvecklas.

1.1. Rekommendationer

Med utgångspunkt av iakttagelserna i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Ställ högre krav på att landstingsdirektörens underlag till landstingsstyrelsens delårsrapport innehåller analyser om varför hittills vidtagna åtgärder inte varit tillräckliga.
- Genomför dialog med övriga styrelser och nämnder om att mätbara mål är en förutsättning för att värdera resultat av genomförd verksamhet.
- I delårsrapporterna till fullmäktige bör landstingsstyrelsen redovisa resultatet för tillgängligheten i primärvården.

2. Bakgrund

Fullmäktige har beslutat att man ska behandla två delårsrapporter. Den första delårsrapporten ska vara per den 30 april 2015 och den andra per den 31 augusti 2015. Landstingsstyrelsens delårsrapporter till landstingsfullmäktige ska ge svar på frågan om styrelser och nämnder håller sig till de beslut och direktiv som fullmäktige beslutat för styrelser och nämnder. Delårsrapporterna ska också innehålla prognoser om det är troligt att fullmäktiges mål kommer att uppnås vid årets slut.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelserna och nämnderna ansvarar också för återrapporteringen till fullmäktige. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

2.1 Iakttagelser i 2014 års granskning

Redovisningen i delårsrapporterna år 2014 var inte tillräckligt utvecklad för att man skulle kunna bedöma om det var troligt att fullmäktiges mål skulle nås vid årets slut. Ett grundläggande problem var att landstingsstyrelsen och övriga styrelser och nämnder i alltför liten utsträckning hade utvecklat mätbara mål. Detta bidrog till svårigheter när landstingsstyrelsen skulle bedöma måluppfyllelsen.

Positiv iakttagelse var att landstingsstyrelsen uppgav att man avsåg att se över sina mål inför år 2015. Landstingsstyrelsen uppmanade övriga styrelser och nämnder att göra detsamma. Revisorerna lämnade följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Ta fram mätbara mål för det egna verksamhetsområdet. Mål som inte var mätbara eller som inte gick att följa upp på grund av att det saknades underlag borde omformuleras eller tas bort.
- För dialog med övriga styrelser och nämnder om att mätbara mål är en förutsättning för såväl landstingsstyrelsen som övriga styrelser och nämnder att värdera resultat av genomförd verksamhet.

2.2 Revisionsfrågor, metod m.m.

Denna rapport avser granskning av delårsrapporten per augusti 2015. Granskningen är inriktad mot hur landstingsstyrelsen i delårsrapporten redovisat genomförd verksamhet i förhållande till fullmäktiges verksamhetsmål. De revisionsfrågor granskningen besvarar är om:

- Verksamheten har bedrivits så att fullmäktiges mål uppnås?
- Redovisning i delårsrapporten är tillräcklig för att man ska kunna bedöma om det är troligt att fullmäktiges verksamhetsmål uppnås vid årets slut?
- Landstingsstyrelsen har vidtagit åtgärder med anledning av revisorernas rekommendationer år 2014?

De bedömningsgrunder som utgör underlag för granskningens slutsatser är kommunallagen (8 kap. 20 a § och 9 kap. 9 a §) och lagen om kommunal redovisning (9 kap. 1 §).

Granskningen omfattar inte frågan om det är troligt att landstingsstyrelsen vid årets slut kommer att uppnå fullmäktiges finansiella mål. Granskningen omfattar heller inte frågor om delårsbokslutet är upprättat i enlighet med god redovisningssed, i enlighet med Lag om kommunal redovisning samt om delårsrapporten ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ställning. Dessa frågor besvarar EY (Ernst & Young) i sin granskning av delårsbokslutet.

Granskningen är genomförd med hjälp av dokumentationsstudie av delårsrapporten per augusti 2015. Vi har också granskat de underlag som respektive styrelse och nämnd lämnat inför landstingsstyrelsens beslut om delårsrapporten.

3. Resultat av granskningen

3.1 Landstingsstyrelsens bedömningar

I delårsrapporten redogör landstingsstyrelsen dels för styrelsens eget ansvarsområde som nämnd, dels för de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnat till landstingsstyrelsen. Landstingsstyrelsen redovisar i inledningen av delårsrapporten sin samlade bedömning av måluppfyllelsen.

Landstingsstyrelsen redovisar att hög kostnadsutveckling i kombination med vakanser och stängda vårdplatser resulterat i minskad produktionen. Landstingsstyrelsen bedömer att flera centrala mål inom tillgänglighet och ekonomi inte kommer att uppnås vid årets slut. Landstingsstyrelsen uttrycker också oro över att sjukfrånvaron i landstinget ökar.

När det gäller ekonomi redovisar landstingsstyrelsen att landstingets verksamheter per augusti 2015 har en avvikelse mot budget med -167 miljoner kronor vilket motsvarar 3,6 procent. Resultatet påverkas positivt av en engångsintäkt i form av en utbetalning från AFA Försäkring med 50 miljoner kronor. Exklusive denna intäkt skulle underskottet uppgått till 217 miljoner kronor. För år 2015 hade fullmäktige budgeterat ett överskott med 120 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen bedömer att landstingets samlade ekonomiska resultat vid årets slut kommer att uppgå till -55 miljoner kronor. I förhållande till budget är det en avvikelse med -175 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen lämnar en prognos om att det justerade resultatet enligt balanskravet kommer att uppgå till -65 miljoner kronor år 2015.

Landstingsstyrelsen uppmärksammar att hälso- och sjukvårdsnämnden bedömt att nämnden inte kommer att klara vissa av målen för tillgänglighet. När det gäller ekonomi redovisar nämnden per augusti 2015 en avvikelse mot budget med -136 miljoner kronor. Det motsvarar en avvikelse i förhållande till budget med 5,3 procent. Nämndens resultat påverkas positivt av en engångsintäkt i form av en utbetalning från AFA Försäkring med 35 miljoner kronor. Nämnden bedömde att den vid årets slut skulle ha en budgetavvikelse med -185 miljoner kronor. Landstingsstyrelsen konstaterar att nämnden vidtagit åtgärder på kort och lång sikt. Enligt landstingsstyrelsen

är emellertid delar av underskottet inte möjliga för nämnden att hantera på kort sikt. Landstingsstyrelsen anser därför att följande delar av nämndens underskott istället ska hanteras inom landstingets totala ekonomi för år 2015:

- Merkostnader för hyrpersonal.
- Kostnader utöver budget för utomlänsvård.
- Mindre intäkter än planerat för såld vård till regionen.

För sitt eget ansvarsområde som nämnd redovisar landstingsstyrelsen ett underskott per augusti 2015 med 34 miljoner kronor. Det motsvarar en avvikelse i förhållande till budget med 1,8 procent. Resultatet påverkas positivt av en engångsförstärkning på 14 miljoner kronor från AFA Försäkring. Styrelsens prognos är ett underskott på 68 miljoner kronor vid årets slut (exklusive AFA). De ekonomiska problemen beror enligt landstingsstyrelsen främst på kostnader för köp av hyrläkare inom primärvården samt kostnader för saneringar av sjuka hus. I delårsrapporten beskriver styrelsen att det pågår ett långsiktigt arbete för att minska kostnaderna inom dessa områden.

För övriga styrelser och nämnder återger landstingsstyrelsen de bedömningar av måluppfyllelsen som dessa lämnat i sina årsrapporter. Landstingsstyrelsen gör inga egna bedömningar av de övriga styrelserna och nämndernas måluppfyllelse. Av redogörelserna framgår att övriga styrelser och nämnder bedömer att de i huvudsak kommer att nå sina mål vid årets slut. I en tabell nedan kommenterar vi översiktligt hur vi anser att respektive nämnd redogör för sin måluppfyllelse i sin delårsrapport.

3.2 Landstingsstyrelsens underlag

Landstingsstyrelsen har lämnat direktiv till övriga styrelser och nämnder om att senast den 30 september 2015 lämna in sina underlag till delårsrapporten. Alla styrelser och nämnder har i tid till landstingsstyrelsen lämnat sina delårsrapporter. I tabellen nedan har vi sammanställt några av de viktigare iakttagelser vi gjort vid granskning av de underlag som övriga styrelser och nämnder lämnat till landstingsstyrelsens delårsrapport.

Styrelse eller nämnd	Kommentar
Landstingsstyrelsen (i egenskap av nämnd)	Styrelsen redovisar ett underskott per augusti 2015 med 34 miljoner kronor. Det motsvarar en avvikelse i förhållande till budget med 1,8 procent. Resultatet påverkas positivt av en engångsförstärkning på 14 miljoner kronor från AFA Försäkring. Styrelsens prognos är ett underskott på 68 miljoner kronor vid årets slut (exklusive AFA). De ekonomiska problemen beror främst på kostnader för köp av hyrläkare inom primärvården samt kostnader för saneringar av sjuka hus. I delårsrapporten beskriver styrelsen att det pågår ett långsiktigt arbete för att minska kostnaderna inom dessa områden. Av totalt 11 mål som styrelsen beslutat att följa upp per augusti bedömer styrelsen att sex mål inte kommer att uppnås. Styrelsen lyfter särskilt personal- och arbetsmiljösituationen som en utmaning, framförallt nivån för sjukskrivningar. I delårsrapporten framhåller styrelsen att den har för avsikt att vidta åtgärder inom områden med låg måluppfyllelse. Vår bedömning är att landstingsstyrelsen har utvecklat sin redovisning av måluppfyllelsen i förhållande till tidigare år. Styrelsens mål är i allt väsentligt mätbara. I delårsrapporten följer styrelsen upp resultatet i förhållande till de mätbara målen. Vi instämmer i styrelsens bedömning om måluppfyllelsen vid årets slut. En negativ iakttagelse är att styrelsen i delårsrapporten inte redogör för tillgängligheten i primärvården. Vi bedömer att tillgängligheten är ett väsentligt område som bör ingå i styrelsens rapportering till fullmäktige.
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Nämnden redovisar ett underskott per augusti 2015 med 136 miljoner kronor. Det motsvarar en avvikelse i förhållande till budget med -5,3 procent. Resultatet påverkas positivt av en engångsförstärkning på 35 miljoner kronor från AFA Försäkring. Nämnden bedömer att resultatet vid årets slut ska uppgå till -185 miljoner kronor i förhållande till budget. I delårsrapporten beskriver nämnden åtgärder nämnden vidtagit för att minska nämndens underskott för år 2015 och för en ekonomi i balans på lite längre sikt. Nämnden bedömer att den vid årets slut kommer att uppfylla 7 av de 13 mål som nämnden följer upp i delårsrapporten. Avvikelser finns för mål inom områden för ekonomi, tillgänglighet och personal. Vi bedömer att nämnden utvecklat sin redovisning av måluppfyllelse i jämförelse med tidigare

Styrelse eller nämnd	Kommentar
	mål. Nämndens mål är i allt väsentligt mätbara. I delårsrapporten följer nämnden upp resultatet i förhållande till mätbara mål. Vi är dock för två av målen tveksamma till nämndens bedömningar av måluppfyllelsen vid årets slut som vi anser alltför optimistiska. Det ena målet handlar om tillgänglighet till läkarbesök. Det andra målet handlar besök inom 30 dagar på BUP.
Nämnden för funktionshinder och habilitering	Nämnden redovisar ett positivt ekonomiskt resultat per augusti 2015. Nämndens bedömning är att budgeten kommer vara i balans även vid årets slut. Nämnden bedömer också att samtliga mål som följts upp i delårsrapporterna kommer uppnås vid året slut. Vi bedömer att nämnden utvecklat sin redovisning av måluppfyllelsen i jämförelse med tidigare år. Några indikatorer visar positiva trender vilket kan indikera att målet kan uppnås vid årets slut medan andra indikatorer visar på det motsatta. Det finns ingen ytterligare förklaring till dessa trender. Vi instämmer i huvudsak i nämndens bedömning om att målen kommer att nås vid årets slut. När det gäller ekonomin är det svårt att bedöma vilken effekt omstruktureringen av Hjälpmedel Västerbotten kommer ha på nämndens resultat.
Samverkansnämnden	Nämnden uppger att den kommer att uppfylla sina mål för år 2015 och ha en budget i balans. Per augusti 2015 redovisar nämnden ett positivt ekonomiskt resultat i förhållande till budget. Nämnden saknar emellertid mätbara mål. Utifrån redovisningen i delårsrapporten är det svårt att dra några slutsatser om hittills uppnått resultat och om nämnden vid årets slut kommer att nå satta mål.
Nämnden för folkhälsa och primärvård i Skellefteå- och Norsjöområdet	Nämnden redovisar ett positivt ekonomiskt resultat per augusti 2015. Nämnden bedömer att man uppnår mål och budget vid årets slut. Vi bedömer att nämnden utvecklat sin redovisning av måluppfyllelse i jämförelse med tidigare år. Vi instämmer i huvudsak i nämndens bedömning om att målen kommer att nås vid årets slut. Vissa av målen är dock otydliga och svåra att förstå. Några av målen skulle nämnden kunna omformulera eller plocka bort.
Nämnden för folkhälsa och primärvård i Umeåområdet	Nämnden redovisar ett positivt ekonomiskt resultat per augusti 2015. Nämnden bedömer att man vid årets slut kommer att nå samtliga mål och ha ett positivt ekonomiskt resultat. Nämnden har inte utvecklat sin målstyrning i förhållande till tidigare år. Redovisningen i delårsrapporten är svår att värdera.

Styrelse eller nämnd	Kommentar
Nämnden för folkhälsa och primärvård i Södra Lappland	Nämnden redovisar ett positivt ekonomiskt resultat per augusti 2015 och bedömer att man kommer att uppnå budget och verksamhetsmål vid årets slut. Vi instämmer i huvudsak i nämndens bedömning om måluppfyllelsen vid årets slut men har synpunkter på hur målstyrningen kan utvecklas. Några av målen är otydliga och svåra att förstå. Dessa behöver förtydligas. Andra mål skulle nämnden kunna omformulera eller ta bort. Det kan exempelvis vara aktiviteter för att delta i kurser och seminarier, ta del av rapporter eller träffa politiker och tjänstemän i landstinget.
Styrelsen för Vindelns och Storumans folkhögskolor	Folkhögskolestyrelsen redovisar det ekonomiska resultatet uppdelat på respektive skola. Storumans folkhögskola uppvisar ett överskott på 130 000 kr medan Vindelns folkhögskola har ett underskott på drygt 11 800 kr den sista augusti 2015. Folkhögskolestyrelsen bedömer att Storuman kommer att ha ett överskott på ca 100 000 kr vid årets slut medan Vindeln får ett underskott på 620 000 kr. Folkhögskolestyrelsen skriver i sin samlade bedömning att arbetet med att samordna skolornas policyplaner, internkontrollplaner och ekonomiredovisningar fortsätter. När det gäller antalet deltagarveckor är prognosen för båda skolorna att uppsatta mål kommer att uppnås. För övriga mål saknas målvärden och prognoser varför det är svårt att bedöma måluppfyllelsen.
Patientnämnden	Patientnämnden har gjort bedömningen att ett resurstillskott är nödvändigt för att uppnå nämndens mål och de lagstadgade krav som åligger nämnden. Landstingsstyrelsen har därför tillskjutit 200 000 kr för år 2015. Fullmäktige har i 2016 års budget givit nämnden ett ramtillskott om 600 000 kr. Dessa budgetförändringar innebär att patientnämnden kan förstärka sitt kansli med en handläggare från september 2015. Nämnden redovisar ett positivt resultat i delårsrapporten och bedömer att det ekonomiska resultatet kommer vara i balans vid årets slut. Nämnden har utvecklat sin rapportering av måluppfyllelse i delårsrapporten. Utifrån en lista över beslutade aktiviteter med kommentarer om måluppfyllelsen framgår att nämnden i allt väsentligt kommer att uppfylla målen.
Kostnämnden i Lycksele	Kostchefen har tagit fram en verksamhetsberättelse per 2015-08-31 som nämnden godkänt. Av dokumentet framgår att det ekonomiska målet inte kommer uppnås vid årets slut. Orsaken är minskade intäkter från kommunen och landstinget. Nämnden har beslutat att minska be-

Styrelse eller nämnd	Kommentar
	manningen med en tjänst under hösten 2015. Nämnden redovisar inte något ekonomiskt resultat per 31 augusti. I nämndens protokoll 2015-09-09 finns en resultatrapport per 31 juli 2015. Denna visar att nämnden har ett negativt resultat på 787 000 kr. För övriga verksamhetsmål kan vi inte bedöma nämndens måluppfyllelse då verksamhetsberättelsen i stor utsträckning saknar mätbara mål eller målvärden. Rapporten saknar även en prognos för måluppfyllelsen vid årets slut.
Måltidsnämnden i Skellefteå	Nämnden gör bedömningen att de för hela året kommer att ha ett ekonomiskt underskott på 1,2 miljoner kr. Nämnden gör dock bedömningen att övriga verksamhetsmål kommer att uppnås vid årets slut. Vi noterar att nämnden för år 2015 inte tagit fram konkreta mål för två av huvudmålen medborgare/kund och utveckling/tillväxt. De värden som tas fram under 2015 kommer att användas som utgångsläge för formuleringen av framtida mål inom dessa områden. Vår sammantagna bedömning är att det är svårt att värdera nämndens måluppfyllelse utifrån redovisningen i delårsrapporten.

3.3 Vår kommentar

Positiv iakttagelse är att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och patientnämnden i stor utsträckning formulerat mätbara mål. Detta underlättar för landstingsstyrelsen i delårsrapporten att göra bedömningar av resultat och prognoser av måluppfyllelsen vid årets slut. Negativ iakttagelse är att flera av de övriga styrelserna och nämnderna inte i tillräcklig grad formulerat mätbara mål och följer upp resultatet med hjälp av de mätbara målen. Detta medför svårigheter för landstingsstyrelsen att bedöma resultatet per augusti 2015 och måluppfyllelsen vid årets slut.

En annan iakttagelse är att landstingsstyrelsen i sin verksamhetsplan för år 2015 inte beslutat om några mål för tillgänglighet inom primärvården. Dessa mål har landstingsstyrelsen istället beslutat i en särskild plan för hälsovalet. En konsekvens av detta är att landstingsstyrelsens delårsrapport inte innehåller uppgifter om tillgängligheten inom primärvården. Fullmäktige får därmed i delårsrapporten ingen rapportering från landstingsstyrelsen om tillgängligheten i primärvården.

I delårsrapporten redovisar landstingsstyrelsen stora avvikelser för mål inom områden för ekonomi, tillgänglighet och personal. Landstingstyrelsen redogör också för vilka åtgärder som landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden vidtagit för att minska avvikelserna i förhållande till mål. Landstingsstyrelsen konstaterar att hittills vidtagna åtgärder ännu inte gett

tillräcklig effekt och att det finns delar av avvikelserna som landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte kan påverka på kort sikt. Vår uppfattning är att delårsrapporten saknar tillräckliga analyser av enskilda åtgärders effekter och varför åtgärder inte varit tillräckliga.

4 Svar på revisionsfrågor

I tabellen nedan har vi sammanställt svaren på våra revisionsfrågor.

Revisionsfrågor	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har verksamheten bedrivits så att det är troligt att fullmäktiges verksamhetsmål uppnås?	Nej	Landstingsstyrelsen bedömer att flera centrala mål inom tillgänglighet och ekonomi inte kommer att uppnås vid årets slut. Vi instämmer i den bedömningen
Är redovisning i delårsrapporten tillräcklig för att man ska kunna bedöma om det är troligt att fullmäktiges verksamhetsmål uppnås vid årets slut?	Delvis	För landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och patientnämnden är redovisningen av måluppfyllelsen tillfredsställande. Flera av övriga styrelser och nämnder behöver utveckla sin redovisning av måluppfyllelsen.
Har landstingsstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av revisorernas rekommendationer år 2014?	Nej	Flera av de övriga styrelserna och nämnderna har inte en tillräckligt utvecklad redovisning av måluppfyllelsen.

4.1 Rekommendationer

Med utgångspunkt av iakttagelserna i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Ställ högre krav på att landstingsdirektörens underlag till landstingsstyrelsens delårsrapport innehåller analyser om varför hittills vidtagna åtgärder inte varit tillräckliga.
- Genomför dialog med övriga styrelser och nämnder om att mätbara mål är en förutsättning för såväl landstingsstyrelsen som övriga styrelser och nämnder för att värdera resultat av genomförd verksamhet.
- I delårsrapporterna till fullmäktige bör landstingsstyrelsen redovisa resultatet för tillgängligheten i primärvården.

Umeå den 22 oktober 2015

Richard Norberg
Certifierad kommunal revisor